

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ від 29.08.2025 № 274

Директор Професійного коледжу
сервісу і дизайну міста Житомира
_____ Світлана МОСЕЙЧУК

ПОЛОЖЕННЯ
про запобігання і протидію насильству та
жорстокому поводженню із здобувачами освіти в
Професійному коледжі сервісу і дизайну
міста Житомира

1. Загальні положення

Це Положення регулює питання організації захисту здобувачів освіти від різних форм насильства та жорстокого поводження із здобувачами освіти у Професійному коледжі сервісу і дизайну міста Житомира (далі - Коледж). Положення розроблено на основі Законів України «Про освіту», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про охорону дитинства», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», «Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми», затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 4 червня 2025 р. №658.

1.1. Основні терміни:

безпечне освітнє середовище - сукупність умов у закладі освіти, що унеможливорюють заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпечності та якості харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (зокрема шляхом булінгу (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможливорюють вживання на території та в приміщеннях закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин.

здорове освітнє середовище – сукупність умов, заходів і правил у закладі освіти, що спрямовані на формування культури здорового способу життя (знань, навичок, здатності та усвідомленої потреби) в усіх учасників освітнього процесу і зміцнення здоров'я здобувачів освіти у безпечному освітньому середовищі, зокрема шляхом організації оптимального розподілу рухової активності, фізичних та інтелектуальних навантажень і відпочинку, психологічного та/або психолого-педагогічного супроводу, формування культури особистої гігієни, здорового харчування, безпекового, екологічного мислення та поведінки, у тому числі в інформаційному (зокрема цифровому) середовищі, культури діалогу та ненасильницької, безконфліктної комунікації, проведення профілактичних і просвітницьких заходів, застосування ергономічних підходів у створенні освітнього середовища;

жорстоке поводження з дитиною – будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства над дитиною, зокрема домашнього насильства, насильства за ознакою статі, булінгу (цькування), мобінгу (цькування), а також будь-які незаконні угоди стосовно дитини, зокрема вербування, переміщення, переховування, передача або одержання дитини, вчинені з метою експлуатації, з використанням обману, шантажу чи уразливого стану дитини;

насильство – будь-які умисні діяння, що вчиняються всупереч волі, бажання або без згоди особи та порушують її права, свободи, законні інтереси або перешкоджають виконанню нею визначених законодавством обов'язків;

фізичне насильство – форма насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв,

мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру;

психологічне насильство – форма насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи;

сексуальне насильство – форма насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності;

економічне насильство – форма насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру; (ст.1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»);

посадова особа – керівник та працівники закладу освіти, у тому числі педагогічні працівники, медичні працівники, тренери та інші працівники, які взаємодіють зі здобувачами освіти;

булінг (цькування) – психологічне, фізичне, економічне чи сексуальне насильство, тобто будь-яке умисне діяння (дія або бездіяльність), у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, яке систематично вчиняється особою стосовно дитини, з якою вони є учасниками одного колективу, або дитиною стосовно іншого учасника одного колективу та яке порушує права, свободи, законні інтереси потерпілої особи та/або перешкоджає виконанню нею визначених законодавством обов'язків;

програма для здобувача освіти або іншої особи, яка вчинила булінг (цькування) – комплекс заходів, що формується на основі результатів оцінки ризиків та спрямований на зміну насильницької поведінки особи, яка вчинила булінг (цькування), формування у неї нової, неагресивної психологічної моделі поведінки у приватних стосунках, відповідального ставлення до своїх вчинків та їх наслідків;

програма для здобувача освіти або іншої особи, яка постраждала від булінгу (цькування) або стала його свідком – комплекс заходів, спрямованих на позбавлення емоційної залежності, невпевненості у собі та формування у особи, яка постраждала від булінгу (цькування) або стала його свідком, здатності відстоювати власну гідність, захищати свої права у приватних стосунках, у тому числі за допомогою уповноважених органів державної влади, органів місцевого самоврядування.

1.2. Основні завдання Положення про запобігання і протидію насильству та жорстокому поводженню із студентами в коледжі:

- 1) запровадження порядку дій, спрямованих на унеможливлення насильства та жорстокого поводження зі здобувачами освіти;
- 2) формування у працівників коледжу відповідального ставлення до недопущення насильства та жорстокого поводження зі здобувачами освіти;
- 3) поширення культури нульової толерантності до насильства та жорстокого поводження зі здобувачами освіти у всіх сферах діяльності;
- 4) визначення правил поведінки для здобувачів освіти коледжу;
- 5) забезпечення оперативного інформування уповноваженого підрозділу органу Національної поліції та служби (управління) у справах дітей про випадки вчинення насильства та жорстокого поводження зі здобувачами освіти.

2. Заходи щодо запобігання та протидії насильству та жорстокому поводженню зі здобувачами освіти

2.1. З метою унеможливлення насильства та жорстокого поводження зі здобувачами освіти в коледжі впроваджуються наступні заходи:

1) превентивні:

- використання форми первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо здобувача освіти (додаток 1);
- використання форми реєстрації внутрішнього інциденту (журналу безпеки) (додаток 2);
- використання форми анкети анонімного опитування для здобувачів освіти згідно з додатком 3;
- інформування здобувачів освіти, батьків або інших законних представників здобувача освіти, працівників коледжу з питань унеможливлення насильства та жорстокого поводження зі здобувачами освіти;
- проведення оцінювання ризиків насильства та жорстокого поводження зі здобувачами освіти в коледжі, упровадження заходів, необхідних для їх усунення або мінімізації;
- врахування ризиків насильства та жорстокого поводження зі здобувачами освіти під час прийому на роботу працівників;

2) заходи з виявлення та реагування на випадки насильства та жорстокого поводження зі здобувачами освіти:

- організація доступних і безпечних способів повідомлення про випадки насильства та жорстокого поводження зі здобувачами освіти;
- оперативне реагування за результатами розгляду заяв (скарг, повідомлень) про випадки насильства або жорстокого поводження зі здобувачами освіти;

3) заходи з навчання та підвищення обізнаності педагогічних працівників щодо унеможливлення насильства та жорстокого поводження зі здобувачами освіти:

- організація інформаційних сесій для здобувачів освіти (пояснення прав дитини, способів захисту, контактів для звернення);
- залучення батьків, інших законних представників здобувачів освіти до діяльності коледжу (проведення батьківських зборів, розповсюдження інформаційних матеріалів);

4) заходи з моніторингу та оцінки виконання програми:

- регулярні самоперевірки (оцінка ефективності заходів, виявлення проблемних аспектів);
- збір інформації для зворотного зв'язку (анкетування студентів, батьків, персоналу);
- аналіз інцидентів (вивчення випадків насильства для запобігання повторенню);

5) заходи з інформування (розміщення у доступних місцях у коледжі та на сайті інформаційних матеріалів (плакатів, брошур із контактами служб допомоги, контактних номерів телефонів для анонімного звернення).

3. Права та обов'язки учасників освітнього процесу

3.1. Всі працівники коледжу мають право на:

- 1) захист професійної честі та гідності;
- 2) захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю.

3.2. Адміністрація коледжу зобов'язана:

- 1) сприяти створенню безпечного освітнього середовища, вільного від насильства та жорстокого поводження зі здобувачами освіти;
- 2) затвердити Положення, забезпечити його оприлюднення, обов'язкове ознайомлення з ним усіх працівників і здійснити контроль за його виконанням;
- 3) забезпечити здійснення заходів із ознайомлення працівників коледжу із Положенням до початку їх роботи зі здобувачами освіти, але у строк, що не перевищує п'яти робочих днів із дня початку роботи працівника з молоддю;
- 4) розглядати усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства або жорстокого поводження зі здобувачами освіти протягом однієї доби з моменту надходження;
- 5) у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження зі здобувачами освіти невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомити про це батькам або іншим законним представникам здобувача освіти (крім випадків, коли батьки або інші законні представники дитини є кривдниками), письмово повідомити уповноваженому підрозділу органу Національної поліції та службі (управлінню) у справах дітей, а також вжити заходів відповідно до Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 №585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах»;
- 6) інформувати здобувачів освіти та їх батьків або інших законних представників здобувача освіти, працівників коледжу про їх обов'язок повідомити про випадки насильства та жорстокого поводження зі здобувачами освіти з наданням інформації про шляхи інформування про такі випадки;
- 7) забезпечити функціонування різних способів отримання повідомлень про можливі випадки насильства (телефонний зв'язок, електронний лист, онлайн скринька довіри тощо), зокрема анонімно за бажанням особи, яка залишила повідомлення;

8) сприяти проходженню особами, які вчинили насильство або жорстоке поводження зі здобувачами освіти, стали свідком або постраждали від насильства або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб;

9) не допускати до роботи осіб, інформацію про яких внесено до Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи (відповідно до статті 10 Закону України «Про охорону дитинства»);

10) під час працевлаштування осіб, які матимуть безпосередній або опосередкований контакт зі здобувачами освіти, проводити опитування, яке може включати запитання ситуативного характеру щодо насильства або жорстокого поводження зі здобувачами освіти, із метою виявлення можливої схильності особи до агресії, насильницької поведінки, жорстокого поводження;

11) забезпечити проведення навчань, тренінгів, профілактичних заходів для всіх учасників освітнього процесу з питань запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми, що передбачає наступні напрями: розпізнавання фізичного, психологічного, економічного та сексуального насильства; методи профілактики булінгу серед здобувачів освіти; використання ненасильницьких методів спілкування та управління конфліктами; надання першої психологічної допомоги здобувачам освіти, які постраждали від насильства та жорстокого поводження зі здобувачами освіти; порядок дій у разі виявлення випадків насильства або підозри щодо їх наявності; дотримання правових норм щодо захисту здобувачів освіти від насильства; алгоритм взаємодії з уповноваженими підрозділами органів Національної поліції та службою (управлінням) у справах дітей у разі виявлення фактів та ознак насильства або жорстокого поводження зі здобувачами освіти;

12) взаємодіяти зі службами у справах дітей, центрами соціальних служб, закладами охорони здоров'я та іншими уповноваженими органами для оперативного реагування на випадки насильства та жорстокого поводження зі здобувачами освіти.

3.3. Педагогічні та інші працівники коледжу в разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження зі здобувачем освіти зобов'язані:

1) вжити невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження зі здобувачем освіти;

2) забезпечити здобувачам освіти захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, жорстокого поводження, у тому числі булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю;

3) повідомити адміністрацію коледжу та одного з батьків або інших законних представників здобувача освіти, який вчинив насильство або жорстоке поводження, та здобувача освіти, який постраждав від насильства або жорстокого поводження, про виявлення ознак насильства або жорстокого поводження зі здобувачем освіти;

4) сприяти в проведенні розслідування щодо випадків насильства та жорстокого поводження зі здобувачами освіти;

5) виконувати рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків насильства та жорстокого поводження у коледжі;

6) надати в разі потреби домедичну допомогу, викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги та звернутися до уповноваженого підрозділу органу Національної поліції;

7) із метою унеможливлення ризиків насильства та жорстокого поводження з здобувачем освіти не допускати фізичного контакту з здобувачем освіти, якщо він не є необхідним відповідно до змісту заходів або видів діяльності з особою;

8) у разі коли передбачається фізичний контакт із здобувачем освіти, який є необхідним відповідно до змісту заходів з здобувачем освіти, такий контакт проводиться в присутності не менше однієї повнолітньої особи, окрім виконавця, або в приміщенні, що забезпечує можливість вільного доступу інших осіб та не має перешкод для самостійного виходу здобувача освіти.

3.4. Здобувачі освіти професійного коледжу мають право на:

1) захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насильства та експлуатації, жорстокого поводження, булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувачам освіти;

2) отримання соціальних та психолого-педагогічних послуг як особа, яка постраждала від насильства та жорстокого поводження зі здобувачами освіти, стала свідком або вчинила жорстоке поводження зі здобувачами освіти.

3.5. Здобувачі освіти зобов'язані:

1) поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм;

2) повідомляти керівництво коледжу про факти насильства та жорстокого поводження стосовно здобувачів освіти, педагогічних, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб.

3.6. Батьки або інші представники здобувачів освіти мають право:

1) отримувати інформацію про діяльність коледжу, результати навчання своїх дітей (дітей, законними представниками яких вони є), результати оцінювання якості освіти та його освітньої діяльності;

2) подавати заяву директору коледжу про випадки насильства або жорстокого поводження з здобувачем освіти, а також стосовно будь-якого іншого учасника освітнього процесу, вимагати невідкладного (протягом однієї доби з моменту надходження заяви) та неупередженого реагування на такі випадки;

3) отримувати інформацію щодо порядку та умов проходження їхньою дитиною, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження, відповідних для таких осіб програм.

3.7. Батьки або інші законні представники здобувачів освіти зобов'язані:

1) поважати гідність, права, свободи та законні інтереси дитини та інших учасників освітнього процесу;

2) дбати про фізичне та психічне здоров'я дитини, сприяти розвитку її здібностей, формувати навички здорового способу життя;

3) формувати в дитини культуру діалогу, культуру життя у взаєморозумінні, мирі та злагоді між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами,

представниками різних політичних і релігійних поглядів і культурних традицій, різного соціального походження, сімейного та майнового стану;

4) настановленням та особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства.

4. Відповідальність осіб, причетних до насильства та жорстокого поводження зі здобувачами освіти

4.1. Особи, які вчинили насильство або жорстокість по відношенню до здобувачів освіти, притягуються до відповідальності згідно з чинним законодавством.

4.2. Ненадання повідомлень директором коледжу уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки насильства та жорстокого поводження зі здобувачами освіти тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

5. Взаємодія з установами, які здійснюють заходи у сфері запобігання та захисту від різних форм насильства та жорстокого поводження в коледжі

5.1. Налагодження співпраці зі службою (управлінням) у справах дітей, Житомирським центром соціальних служб, представниками правоохоронних органів, громадських інституцій.

5.2. Розроблення спільних планів роботи з проведення превентивних інформаційно-просвітницьких заходів з усіма учасниками освітнього процесу з питань запобігання та протидії насильству та жорстокому поводженню.

5.3. Участь представників інших установ у професійному інформуванні всіх учасників освітнього процесу щодо запобігання насильству та жорстокого поводження.

5.4. Залучення представників служби (управління) у справах дітей, Житомирського міського центру соціальних служб, представників правоохоронних органів, громадських інституцій до розгляду звернень, заяв щодо всіх видів насильства жорстокого поводження зі здобувачами освіти.

5.5. Забезпечення взаємодії з місцевими центрами з надання безоплатної вторинної правової допомоги при проведенні спільних правопросвітницьких заходів щодо запобігання та протидії насильству та жорстокому поводженню зі здобувачами освіти, а також спрямування осіб, що постраждали від насильства та жорстокого поводження, до найближчої точки доступу системи безоплатної правової допомоги з метою отримання правової інформації та консультації, а при необхідності, забезпечення представництва їх інтересів у суді.

6. Прикінцеві положення

6.1. Положення про запобігання і протидію насильству та жорстокому поводженню зі здобувачами освіти в Професійному коледжі сервісу і дизайну міста Житомира затверджується наказом директора та є обов'язковими до виконання всіма учасниками освітнього процесу.

Додаток 1
до Положення про
запобігання і протидію
насильству та жорстокому
поводженню зі здобувачами освіти
Професійного коледжу
сервісу і дизайну міста Житомира

Форма первинного повідомлення про підозру
на випадок насильства щодо здобувачів освіти
Професійного коледжу сервісу і дизайну міста Житомира

Дата події або виявлення: _____ 20__ р.

1. Інформація про студента:

прізвище _____

ім'я _____

по батькові (за наявності): _____

вік студента: _____

соціальний статус (за потреби):

☐ особа з інвалідністю;

☐ дитина-сирота;

☐ дитина, позбавлена батьківського піклування;

☐ інше: _____.

2. Інформація про особу, яка повідомляє:

прізвище _____

ім'я _____

по батькові (за наявності): _____

найменування посади: _____

контактний номер телефону: _____.

Опис ситуації: _____

(вказати максимально докладно, що сталося, коли, де, хто був присутній)

_____.

3. Інформація про ознаки насильства/поведінку студента:

☐ тілесні ушкодження;

☐ страх, уникання контакту;

☐ розповіді про образи/тиск;

☐ інше: _____.

4. Інформація про вжиті заходи (на момент заповнення):

- ☐ поінформовано відповідальну особу закладу;
- ☐ поінформовано батьків/інших законних представників;
- ☐ поінформовано службу у справах дітей;
- ☐ поінформовано уповноважений підрозділ органів Національної поліції;
- ☐ інше: _____

(підпис особи, яка заповнює
первинне повідомлення)

(дата)

Додаток 2
до Положення про
запобігання і протидію
насильству та жорстокому
поводженню зі здобувачами освіти
Професійного коледжу
сервісу і дизайну міста Житомира

Форма реєстрації внутрішнього інциденту (журналу безпеки)
Професійного коледжу сервісу і дизайну міста Житомира

[illegible]

*Зазначається факт про фізичне/психологічне насильство/булінг/спробу втечі/інше.

****Зазначається, чи поінформовано органи, надано допомогу, припинено контакт тощо.**

8Додаток 3
до Положення про
запобігання і протидію
насилъству та жорстокому
поводженню зі здобувачами освіти
Професійного коледжу
сервісу і дизайну міста Житомира

Форма анкети
анонімного опитування для здобувачів освіти
Професійного коледжу сервісу і дизайну міста Житомира

1. Чи почувався (почувалася) ти в безпеці під час перебування у закладі?

- ☐ так, завжди;
- ☐ інколи;
- ☐ ні.

2. Як до тебе ставилися дорослі?

- ☐ з повагою;
- ☐ байдуже;
- ☐ іноді грубо або несправедливо.

3. Чи були випадки, коли хтось із працівників закладу освіти, молодіжних центрів, дитячих та молодіжних громадських об'єднань, інших громадських об'єднань, що є суб'єктами молодіжної роботи, які контактують з дітьми), інших залучених фахівців або дітей тебе лякав, ображав або погрожував?

- ☐ так;
- ☐ ні.

4. Чи знаєш ти, до кого можна звернутися за допомогою?

- ☐ так;
- ☐ ні.

5. Що б ти хотів (хотіла) покращити для того, щоб було безпечніше?
(відкрите поле)

*Анкета заповнюється здобувачами освіти у доступному форматі.